DUITSLAND
INSTITUUT
AMSTERDAM

Beleidsplan Stichting Duitsland Instituut bij de Universiteit van Amsterdam (DIA) 2026 Webversie (01-07-2026)

Het DIA is het nationale kenniscentrum over het contemporaine Duitsland in Europese context. Het opereert vanuit een academische basis op het raakvlak van onderwijs, wetenschap, cultuur en maatschappij.

Het DIA heeft als doel kennis over het moderne Duitsland in Nederland te verspreiden en verdiepen. Daarom initieert en stimuleert de stichting Nederlands-Duitse netwerken en grensoverschrijdende samenwerking. Het DIA hanteert hierbij een multidisciplinaire en integrale aanpak. Op verzoek en tevens proactief ontwikkelen wij kennis over Duitsland en maken deze beschikbaar voor anderen in Nederland.

Het DIA werkt aan gefundeerde kennis, legt verbinding en biedt impulsen

Nederland heeft veel baat bij een scherp inzicht in actuele ontwikkelingen in Duitsland en de achtergronden van deze ontwikkelingen. Om tot een breed, gewogen en kwalitatief goed beeld te komen, vormt gefundeerde academische kennis over Duitsland de basis. Het DIA heeft zich statutair ten doel gesteld deze kennis te genereren en voor iedereen beschikbaar te stellen. Sinds de oprichting van het DIA in 1996 is onze organisatie door het ministerie van OCW en de UvA gesubsidieerd om een programma vorm te kunnen geven. Sinds 2001 is ook de Duitse academische uitwisselingsorganisatie DAAD een vaste samenwerkingspartner voor het DIA.

Duitsland is als de verreweg grootste handelspartner economisch van immens belang voor Nederland. Politiek trekken Duitsland en Nederland veel met elkaar op: als goede buur in de binationale betrekkingen, maar ook binnen het speelveld van de Europese Unie. Op andere vlakken, zoals wetenschap en cultuur, en duurzaamheid en veiligheid, onderhoudt Nederland eveneens intensieve betrekkingen met Duitsland die een goede kennis van de taal en van het land onontbeerlijk maken. De uitdagingen waarvoor Nederland staat zijn immers veelal grensoverschrijdend. Of het nu gaat om de energietransitie en de mondiale economische concurrentiepositie van Europa of de geopolitieke veiligheidsstrategieën en conflictsituaties zoals in Oekraïne en het Midden-Oosten: Nederland is in veel opzichten van Duitsland afhankelijk.
Het DIA zal daarom ook in de toekomst op kansen inspelen om dreigende erosie van die betrekkingen te voorkomen. Duitsland is té belangrijk om uit het oog te verliezen.

En terwijl het DIA zich met een betekenisvol programma sterk wil maken voor stimulering en intensivering van de betrekkingen met Duitsland, bevinden we ons in Nederland in een ongunstige uitgangspositie. Want de behoefte aan informatie over Duitsland groeit, maar de aanwezige kennis neemt af als gevolg van de sterke Angelsaksische oriëntatie in het (hoger) onderwijs en de maatschappij in het afgelopen decennium. Het DIA ontplooit daarom initiatieven om de verzwakte positie van het vak en de studie Duits tegen te gaan. Het gaat dan om kennis van het Duits, om Duits als wetenschapstaal en ook om dieper inhoudelijk begrip van ontwikkelingen in de Duitse politiek, economie, maatschappij en wetenschap.
Het DIA is een nationaal instituut en werkt samen met andere organisaties: we staan open voor alle universiteiten in Nederland, alsook voor instellingen voor hoger en middelbaar (beroeps)onderwijs. Het DIA maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twintig (DAAD-) Centers of Excellence for German and European Studies in onder meer Frankrijk, Polen, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, Brazilië en Japan.

Samenwerkingspartners, activiteiten en programma's.

In 2026 ontvangt het DIA ondersteuning van een aantal belangrijke subsidiegevers in het kader van langdurige samenwerkingen.

Vier activiteiten voeren wij uit voor het ministerie van OCW (Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS).

- Stimuleren en uitvoeren van academisch Duitsland-onderzoek en valorisatie
- Graduiertenkolleg: ontwikkeling van toekomstige Duitslanddeskundigen
- Openbare bron van (gefundeerde) Duitsland-kennis
- Desk voor Duitsland: impulsen voor kennis van taal, land, vak en leraarschap.

De vier activiteiten zijn onderdeel van een groter geheel aan activiteiten van de Stichting DIA. Verder ondersteunt ook de Deutsche Akademische Austauschdienst (DAAD) het DIA. Dankzij deze gelden kan het DIA een aantal promotietrajecten mede financieren, prominente Duitse gastsprekers naar Nederland halen en doelgerichte mobiliteit van medewerkers, studenten en wetenschappers naar Duitsland stimuleren. De DAAD kent tevens het (Fach-)Lektoren-programma en maakt het Lehrassistenz Stipendium mogelijk. Hierdoor zijn in het studie- en schooljaar 2025-2026 en 2026-2027 drie vakkundige Germanisten en Duitse taal-experts bij het DIA inzetbaar. Met de UvA werken we sinds de oprichting van het DIA samen. Directeur(-bestuurder) Ton Nijhuis is emeritus-hoogleraar aan de UvA aan de faculteiten FGw en FMG. Hij begeleidt in 2026 enkele promotietrajecten. Collega's zijn betrokken bij onderwijs aan de UvA in de bachelor en master Duitslandstudies, alsook de minor binnen de bachelor. Dit laatste programma wordt mogelijk gemaakt door Utopa. Deze organisatie is met het DIA in 2025 een nieuwe vier-jaren samenwerking aangegaan. Samen hebben we als doel de positie van de Germanistiek in Nederland te versterken. Daarnaast werken wij met vele andere organisaties samen om onze programma's en die van anderen te realiseren. Het gaan om gezamenlijke bijeenkomsten en ontmoetingen, soms om inhoudelijke ondersteuning of coproducties van (voorlichtings-)evenementen. We leveren sprekers, studiogasten en gespreksleiders voor media of wetenschappelijke conferenties en publieke debatten.
Ook bieden wij infrastructuur aan gastonderzoekers, stagiairs en vrijwilligers zodat zij onderzoek kunnen doen, onderling kunnen uitwisselen en meewerken in onze programma's. Zo zetten we actief in op professionele en persoonlijke doorontwikkeling van anderen én van onze eigen organisatie. De unieke lijn die het DIA naar de DAAD heeft alsook naar andere Duitse organisaties stelt het DIA actief en vrij ter beschikking aan alle Nederlandse hoger onderwijsinstellingen en culturele instanties die samenwerking met Duitsland zoeken.

In 2026 stelt het DIA zich in ieder geval het volgende ten doel:

- Het DIA verricht zelf academisch onderzoek en het bevordert het onderzoek over Duitsland door anderen. Thema's beslaan onder meer: de Duitse verwerking van onvrijheid en geweld (bijvoorbeeld over de specifieke Holocaust-herinneringscultuur); de herijking van de Duitse democratie na de Koude Oorlog; de opkomst van rechts- en links-populistische partijen in de Bondsrepubliek; het duurzaamheidsbeleid en de energietransitie in Duitsland.
- Het DIA participeert tot en met de zomer in het HORIZON-project NARDIV, waarin Nederlandse academici met (Oost-)Europese collega's uit zes verschillende landen samenwerken
-Het DIA legt de verbinding tussen universiteiten en andere Nederlandse partners, die we ook motiveren voor onderwijs met Duitse zwaartepunten.
- Met de bijzonder hoogleraarstoel Duits-Nederlandse economische betrekkingen (vanwege het DIA en aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde, UvA) geven we vorm aan een programma dat academisch onderzoek naar Duitsland en de kennis van Duits-Nederlandse economische betrekkingen vergroot en voorziet in lezingen voor zowel studenten en medewerkers.
- De bijzondere leerstoel Historische Cultuur van Duitsland in een Europese en mondiale context aan de Faculteit Sociale en Geesteswetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam krijgt in 2026 een vierde termijn. De nieuwe hoogleraar per 1 juni is dr. Krijn Thijs (DIA).

- Het DIA maakt onderzoeksresultaten steeds actief zichtbaar. Informatie vindt zijn weg via publicaties, waaronder de eigen DIA-reeks “Amsterdam German Studies”, gastcolleges bij kennisorganisaties en onderwijsinstellingen in zowel het VO, WO en hbo en bijdragen aan (inter)nationale conferenties.
- Het DIA is penvoerder van Platform Duitse Geschiedenis, een samenwerking tussen Utrechtse, Münsterse en Nijmeegse collega’s. De jaarlijkse conferentie vindt in 2026 in Münster plaats. Nieuw is een samenwerkingsverband dat het DIA aangaat met de NRW-School of Governance voor vergelijkend politicologisch onderzoek naar het thema ‘Regeren in tijden van crises’. Begin 2026 vindt een eerste gemeenschappelijk congres plaats in NRW.
- We faciliteren gemeenschappelijke onderzoeksprojecten en uitwisselingen van (MA-) studenten, gastonderzoekers en fellows. Verder werkt het DIA samen aan een onderzoek rondom o.m. de toekomst van het goederenvervoer met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.
- Vanwege de deskundigheid van onze staf bereiken DIA-medewerkers (onderzoekers, redacteuren en onderwijsexperts) bijna wekelijks via nationale media een breed algemeen publiek om actuele gebeurtenissen en ontwikkelingen in Duitsland te duiden en van gefundeerd commentaar te voorzien. We proberen hierin een breed medialandschap te bedienen. Daarbij verwijzen we regelmatig naar experts van partnerorganisaties.
- Het DIA organiseert activiteiten & programma’s en biedt infrastructuur & netwerk in het kader van het zogenoemde Graduiertenkolleg (GK). Met het GK beschikt het DIA over een platform waar ervaren Duitslanddeskundigen, jong talent en gastonderzoekers (fellows) elkaar kunnen vinden. Het stimuleert met name jonge Nederlandse onderzoekers om zelfstandig onderzoek te doen naar Duitse thema's. In 2026 vinden zo’n zes onderzoekerslunches en tien Masterclasses en/of lezingen plaats.
- Het DIA heeft met de website duitslandinstituut.nl een zeer uitgebreide openbare bron van kennis over Duitsland voor iedereen in Nederland ontwikkeld. De site kent drie onderdelen: een instituutssite, een informatief deel ‘Duitslandweb’ en een meer encyclopedisch deel. De kracht van de site is dat dit totaalpakket aan interdisciplinaire informatie over Duitsland nergens anders in Nederland zo gebundeld en geïntegreerd te vinden is. Op de site en in onze aanvullende sociale media staan ook zelfgeproduceerde podcasts en registraties van bijeenkomsten.
- In 2026 publiceren wij in het kader van de verschillende deelstaatverkiezingen nieuwe edities van onze podcastreeks ‘Achtung! Duitse updates’. Verder bieden we inspiratie in andere formats als ‘Die Vorleser’ of ‘DIA ontmoet’.
- Tevens wordt het Naslagwerk over de Duits-Nederlandse betrekkingen geactualiseerd en deels herzien in de eerste helft van 2026. Dit betreft een samenwerking met het Zentrum für Niederlande Studien in Münster. Ook vinden presentaties, lezingen en thema-avonden plaats n.a.v. het boek *Nabuurschap onder druk*, waarvan redacteur Marja Verburg mede-auteur is.
- Het DIA maakt ook in 2026 belangrijke veranderingen en gebeurtenissen in Duitsland voor een breed publiek toegankelijk. De gevolgen van de oorlog in Oekraïne voor Duitsland en Europa en de met de oorlog samenhangende Russische desinformatie- en sabotage-activiteiten blijven belangrijke politieke en maatschappelijke thema’s om te belichten. De in 2025 aangetreden bondskanselier Friedrich Merz staat daarbij voor veel uitdagingen. Hij laat hierbij een ander geluid horen dan zijn voorgangers. De haperende economie van Duitsland dwingt tot actief ingrijpen. Dat geldt eveneens voor de spanningen rondom migratie, extremistisch geweld en de groeiende invloed van de AfD in Duitsland.
- Het DIA biedt een breed programma, waarbij de activiteiten zich soms richten op experts als journalisten en beleidsmakers. Andere keren richten we ons op een breed en algemeen publiek. Een van onze reeksen is ‘Sturm & Drang’.
- We werken bij het DIA aan de ontwikkeling van kennis in de voor ons relevante schoolvakken en studierichtingen zoals Duits, Geschiedenis en Aardrijkskunde in het VO. Met het Goethe-Institut wordt een congres over het nieuwe curriculum voor het schoolvak Duits georganiseerd.
- Met de inzet van middelen van onder meer de organisatie Utopa werken wij aan de curriculumversterking binnen het bachelor- en master-onderwijs de Duitse taal en cultuur. Ook ontwikkelen we een programma gericht op studenten om hen met aanvullende activiteiten te faciliteren tijdens hun studie en excellentie te bevorderen. Het DIA genereert informatie over de mogelijkheid om leraar Duits in Nederland te worden en stelt deze zonder kosten beschikbaar.

Wij bieden overzicht in de vele mogelijkheden en beheren speciale websites over hoe leraar Duits te worden in Nederland. Wij denken mee met geïnteresseerden en met de opleidingen. Dit doen wij op bijeenkomsten van anderen, tijdens spreekuur-momenten en thema-sites.
- De DIA-Akademie biedt een netwerk aan en organiseert bijeenkomsten voor beginnende leraren Duits om uitval tegen te gaan. Met partnerorganisaties vormen wij de Actiegroep Duits en voeren wij de Mach-Mit! campagne (www.machmit.nl). In het schooljaar 2025-2026 bezoeken we zo'n veertig scholen in Nederland met verschillende programma's. In het grensgebied maken we onderdeel uit van de certificeringscommissie voor het toekennen van het label Euregioprofielschool.
- In 2026 staat een seminar in Gronau gepland, dat zich richt op schoolleiders, waarbij democratie(-praktijk) op school centraal staat.
- Het Duitsland+ netwerk (en alumni-)programma zetten wij voort. We ondersteunen hiermee studenten die in Duitsland (gaan) studeren met kennissessies ter voorbereiding op hun verblijf, (digitale) ontmoetingen met het netwerk tijdens hun verblijf en een alumnibeleid na afloop. Deelnemers kunnen als afsluiting van hun deelname informatie voor onze media aanleveren en als studentenambassadeur scholen en voorlichtingsdagen bezoeken. Dit laatste zullen zij met name doen binnen de campagne van 'WilWeg' van Nuffic, die het DIA met expertise en het bieden van netwerk ondersteunt.
- Het 30-jarige bestaan van het DIA in 2026 heeft ons ertoe gemotiveerd een jaarprogramma te organiseren met als thema 'In DIAloog'. Sinds 1996 zetten wij ons in voor meer kennis over Duitsland, de positie van de Duitse taal en dialoog: met elkaar in gesprek gaan, naar elkaar luisteren en samen tot nieuwe inzichten komen. Op het programma staan: interactieve evenementen, een videoreeks, een schrijfwedstrijd en web-bijdragen van oud Duitsland-correspondenten.